

Kommunstyrelsen

Implementering av Agenda 2030 i Nacka

Redovisning av kommunstyrelsens särskilda uppdrag om hur Agenda 2030 kan implementeras i Nacka, Mål och budget 2019–2021

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta följande.

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige noterar följande.

1. Den integrerade synen på hållbar utveckling i Agenda 2030 innebär att det är viktigt att se hållbarhetsarbetet som en helhet. En implementering av Agenda 2030 i Nacka kommun ska därför inte utgöra något nytt utan utgå från kommunens befintliga styrmodell
2. Varje nämnd och verksamhet i kommunen identifierar själva vilka prioriterade mål och områden som just de kan bidra till och påverka mest. Agenda 2030 ger dessutom ett verktyg att mäta kommunens gemensamma ansträngningar och förflyttningar
3. Kommunfullmäktiges särskilda uppdrag till kommunstyrelsen om att se över hur FN:s Agenda 2030-mål om långsiktig hållbarhet kan implementeras i Nacka förklaras därmed för fullgjort

Sammanfattning

I mål och budget 2019–2021 fick kommunstyrelsen ett särskilt uppdrag att se över hur FN:s Agenda 2030-mål om långsiktig hållbarhet kan implementeras i Nacka.

Den 25 september 2015 antog FN:s medlemsländer Agenda 2030, en global överenskommelse som inrymmer 17 mål för hållbar utveckling. Den svenska regeringen deklarerade tidigt att Sverige ska vara ledande i genomförandet av Agenda 2030 och att kommunerna har en nyckelroll i och med att de står närmast invånarna, de lokala företagen och civilsamhällets aktörer.

Stadsledningskontorets stab och miljöenheten har genomfört en omvärldsanalys och en kartläggning över hur de globala målen relaterar till kommunens ordinarie verksamhet och

styrning. Huvudsyftet har varit att få en god översikt och förståelse för kommunens rådighet till vart och ett av de 17 målen i Agenda 2030, men också hur väl Nacka står sig i en jämförelse med andra kommuner utifrån de 50 nyckeltal för Agenda 2030 som finns publicerade i kommundatabasen Kolada. Kartläggningen visar att Nacka redan idag gör mycket som bidrar till hållbarhet och som stödjer genomförandet av Agenda 2030, såväl i det dagliga arbetet som i den långsiktiga planeringen och utvecklingen.

Förslag till implementering av Agenda 2030 utgår från att Nacka med stöd i Agenda 2030 kan förtydliga och rama in det befintliga hållbarhetsarbetet inom det kommunala uppdraget.

Inledningsvis kan Nacka kommun bidra till Agenda 2030 genom:

- Uppföljning av hållbarhetsarbetet i årsredovisningen utifrån nyckeltal/indikatorer i Kolada med koppling till Agenda 2030
- Att respektive nämnd aktivt väljer ut och förhåller sig till de globala målen och nyckeltal i Kolada som bedöms som relevanta för nämndens uppdrag
- Att Nackas hållbarhetsarbete synliggörs på ett sammanhållet och konsekvent sätt

Ärendet

Uppdraget

I mål och budget 2019–2021 fick kommunstyrelsen ett särskilt uppdrag att se över hur FN:s Agenda 2030-mål om långsiktig hållbarhet kan implementeras i kommunen.

Bakgrund

Den 25 september 2015 antog FN:s medlemsländer Agenda 2030, en global överenskommelse som inrymmer 17 mål för hållbar utveckling. Genom antagandet av Agenda 2030 har världens länder för första gången enats om ett globalt ramverk för hållbar utveckling. Målsättningen är att de 17 målen ska vara uppfyllda till år 2030. För att det ska vara möjligt att uppnå FN:s globala hållbarhetsmål krävs att alla parter i samhället bidrar och samverkar – både internationellt, nationellt och lokalt. Ingen aktör, eller samhällssektor, kan lösa uppgiften själv.

De 17 globala målen och 169 delmålen för hållbar utveckling genomförs med hänsyn till olika nationella omständigheter, kapaciteter och utvecklingsnivå samt med respekt för nationell politik och prioriteringar. Det innebär att varje regering själv beslutar hur de globala målen införlivas i nationella planeringsprocesser, politik och strategier. Den svenska regeringen deklarerade tidigt att Sverige ska vara ledande i genomförandet av Agenda 2030 och att kommunerna har en nyckelroll i och med att de står närmast invånarna, de lokala företagen och civilsamhällets aktörer.

Många kommuner, drygt 70 procent, uppger att de arbetar aktivt med Agenda 2030. Omkring 44 procent av Sveriges kommuner har ställt upp mål och utarbetat strategier kopplat till Agenda 2030 och kopplar samman de tre hållbarhetsdimensionerna miljö, socialt ansvar och ekonomi.

I handlingsplanen för Agenda 2030 för åren 2018–2020 som beslutades av regeringen i juni 2018 ingår åtgärder som ska stödja det regionala och lokala genomförandet. En av dessa är att ta fram nyckeltal för Agenda 2030 som kan vara till stöd för arbetet i kommuner och regioner. Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA) fick uppdraget att leda arbetet i samråd med SCB, Agenda 2030-delegationen och ett antal kommuner och regioner. Nyckeltalen är ett viktigt steg för att Agenda 2030 ska förverkligas i hela Sverige och publicering av nyckeltalsurvalet på 50 nyckeltal skedde i Kolada den 25 mars 2019.

Nackas hållbarhetsarbete och miljömål

Historiskt sett har Nacka arbetat med hållbarhet i många årtionden och blev redan 1995 en ekokommun och bildade ett Agenda 21-råd. Arbetet bedrevs bland annat i arbetsgrupper med olika inriktningar. Under perioden 2007–2012 fanns en beredning för hållbar utveckling som hade till uppgift att utifrån kommunfullmäktiges övergripande mål, god livsmiljö, långsiktig hållbar utveckling samt trygg och säker kommun, samverka och utveckla kommunens arbete inom dessa områden. Fram till 2012 arbetade Nacka utifrån detta bredare hållbarhetsperspektiv och hade under den perioden en enhet för hållbar utveckling som rapporterade kommunens hållbarhetsarbete i ett särskilt bokslut. När enheten för hållbar utveckling och rådet lades ner, skiftades kommunens hållbarhetsfokus in mer mot miljön och naturen.

Utifrån den miljöanalys som genomfördes 2015 fick Nacka sex miljömål som utgår från de 16 nationella miljö kvalitetsmålen. Under förra mandatperioden tillsatte kommunen en miljömålskommitté som arbetade fram Nackas miljöprogram 2016–2030. I och med mål och budget 2019–2021 ersattes miljömålskommittén med ett miljöutskott för att ytterligare utveckla, följa upp och synliggöra kommunens klimatarbete. Miljöutskottet har bland annat som målsättning att tillsammans med näringslivet verka för ett klimatneutralt Nacka 2045.

Även kommunens översiktsplan är ett viktigt verktyg för kommunens hållbarhetsarbete. Kommunfullmäktige antog en revidering av översiktsplanen ”Hållbar framtid i Nacka” den 21 maj 2018. Översiktsplanen syftar till att Nacka ska utvecklas till en attraktiv och långsiktigt hållbar kommun som bidrar till en positiv utveckling i Stockholmsregionen. Planen består av ett huvuddokument, en karta över planerad användning av mark och vatten, underlag och en beskrivning av miljö- och hälsokonsekvenser. Målområdena i översiktsplanen är bland annat; ett effektivt och klimatanpassat transportsystem, en attraktiv och hållbar byggd miljö, värna natur och vatten för rekreation och biologisk mångfald samt mångfald och trygghet i livets alla skeden.

Nacka kommun är en av de deltagande kommunerna i Glokala Sverige som är ett samarbete mellan Svenska FN-förbundet och Sveriges Kommuner och Regioner. Glokala Sverige pågår mellan 2018 – 2020 och är ett kommunikations- och utbildningsprojekt som ska stärka kunskap och engagemang för Agenda 2030 bland politiker och tjänstepersoner i kommuner och regioner. För mer information kring hur Nacka kommun bidrar till de globala målen se bilaga 4.

Nacka kommuns styrmodell och Agenda 2030

Det system för ledning och styrning som finns i Nacka kommun idag har vuxit fram successivt under cirka 20 år och byggs upp som en kombination av kundval, mål- och resultatstyrning, värderingsstyrning och processtyrning. Grunden i Nacka kommuns styrning är mål- och resultatstyrning.

Styrmodellen ska bidra till att skapa en helhetsbild och en röd tråd från visionen till det dagliga arbetet i verksamheterna. Nacka kommuns styrmodell består av fem olika delar: vision och grundläggande värdering, ambition, övergripande mål och styrprinciper. I Nacka betonas att det är genom systematiska utvärderingar och tydliga uppföljningar av verksamheterna som hög kvalitet och resultat uppnås. Det är viktigt att målsättningar och ekonomi hanteras samlat för att kunna styra resurser dit de bäst behövs för att uppnå målen.

Nacka kommuns övergripande mål kan speglas i de tre hållbarhetsdimensionerna i Agenda 2030; social hållbarhet med bästa utveckling för alla som bor verkar och lever i Nacka, ekonomisk hållbarhet genom en stark och balanserad tillväxt och maximalt värde för skattepengarna, samt ekologisk hållbarhet genom attraktiva livsmiljöer i hela Nacka. Agenda 2030 visar tydligt att målen är integrerade och att det inte finns en hierarki dem emellan varför de inte står emot varandra utan behöver vägas samman för att kunna ligga till grund för beslut och inriktning i övergripande och specifika frågor. Detsamma gäller för Nackas fyra övergripande mål som alltid ska tas hänsyn till och vägas samman för att tillsammans bidrar till kommunens måluppfyllelse.

Det kan också konstateras att Nacka kommun redan har en stor del av ansvaret för genomförandet av Agenda 2030 i sitt grunduppdrag enligt lag. Till exempel genom ansvaret för skola, omsorg och samhällsplanering som har direkta eller indirekta kopplingar till flera delmål i agendan.

Enheternas utredning och bedömning

För att kunna bedöma hur Agenda 2030 kan implementeras i Nacka kommun har en omvärldsanalys och kartläggning genomförts (se bilaga 1 och 2). Huvudsyftet är att få en god översikt och förståelse för Nackas relation till vart och ett av de 17 målen i Agenda 2030. I kartläggningen redovisas även de nyckeltal för Agenda 2030 som finns publicerade i kommundatabasen Kolada, för att se hur Nacka står sig i en jämförelse med andra

kommuner. Omvärldsanalysen och kartläggningen visar bland annat att:

- Kommunen redan gör mycket som bidrar till hållbarhet och som stödjer genomförandet av Agenda 2030
- Av de 36 övergripande styrdokument som gått igenom har samtliga koppling till ett eller flera mål i Agenda 2030. Det globala hållbarhetsmål som har koppling till flest av kommunens styrdokument var Mål 11 Hållbara städer och samhällen, totalt 20 stycken
- 85 av de 169 delmålen i Agenda 2030 bedöms som relevanta för det kommunala uppdraget och att delmål med kommunal rådighet återfinns inom alla 17 målen
- Utifrån nämndernas uppdrag kan konstateras att kommunstyrelsen och miljö -och stadsbyggnadsnämnden berörs av något fler mål. Fördelningen är dock jämn och de flesta nämnder har ansvarsområden kopplat till ett flertal av de globala målen
- Kommunens egna fyra övergripande mål stämmer tämligen väl överens med de tre vedertagna hållbarhetsdimensionerna i Agenda 2030, det vill säga den ekologiska, social och ekonomiska, och skulle enkelt även kunna kopplas till de globala målen
- Nackas resultat i jämförelse med andra kommuner som redovisas i kommun databasen Kolada visar exempelvis att Nacka kommuns ambition att vara bland de 10 procent bästa kommunerna uppnås för 21 av de 50 nyckeltalen

Den samhällsförändring som Agenda 2030 beskriver är långsiktig. Agendans integrerade syn på hållbar utveckling innebär att det är viktigt att se hållbarhetsarbetet som en helhet. En implementering av Agenda 2030 i Nacka kommun ska därför inte utgöra något nytt utan utgå från kommunens befintliga styrning och mål. Varje verksamhet i kommunen bör sedan själva identifiera vilka prioriterade mål och områden som just de kan påverka mest. Agenda 2030 ger dessutom ett verktyg att mäta kommunens gemensamma ansträngningar och förflyttningar.

Kommunen behöver utveckla arbetssätt för att integrera olika perspektiv för hållbar utveckling. Ett viktigt verktyg i kommunens hållbarhetsarbete är de nyckeltal för Agenda 2030 som under 2019 publicerats i kommun databasen Kolada. Nyckeltalen hjälper Nacka att visa det egna hållbarhetsarbetet i relation till andra kommuner och synliggör vad kommunen behöver arbeta med för att nå ambitionen att ”vara bäst på att vara kommun” (se bilaga 2).

Hur de globala hållbarhetsmålen kan bli en del i kommunens ordinarie verksamhet blir också en fråga om hur målen relateras till eller integreras i kommunens styrning. Eftersom mål -och budget utgör kommunens huvudsakliga verktyg för planering och styrning kan även hållbarhetsmålen i Agenda 2030 integreras i detta arbete. För att Agenda 2030 ska få genomslag i alla kommunens verksamheter behöver respektive nämnder, med hjälp av bilagd kartläggning, inom sitt ansvarsområde identifiera hur nämnden kan bidra till de globala målen i Agenda 2030.

Genom informations -och utbildningsinsatser skapas kunskap kring hållbar utveckling, innehållet i Agenda 2030, hur målen är sammankopplade, om vad globala målen innebär för just Nacka kommun samt vari utmaningarna ligger. Ökad kunskap skapar också delaktighet och motivation till att bidra till kommunens hållbarhetsarbete. Målen, och kommunens arbete med dessa, behöver göras kända hos kommunens invånare, organisationer och näringsliv.

Förslag till implementering av Agenda 2030 utgår därför från att Nacka med stöd i Agenda 2030 kan förtydliga och rama in det befintliga hållbarhetsarbetet inom det kommunala uppdraget genom;

- Uppföljning av hållbarhetsarbetet i årsredovisningen utifrån nyckeltal/indikatorer i Kolada med koppling till Agenda 2030
- Att respektive nämnd aktivt väljer ut och förhåller sig till de globala målen och nyckeltal i Kolada som bedöms som relevanta för nämndens uppdrag
- Att Nackas hållbarhetsarbete synliggörs på ett sammanhållet och konsekvent sätt

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till beslut kan eventuellt medföra kostnader för arbetsinsatser med implementering och för att synliggöra Nackas hållbarhetsarbete. Dessa kostnader hanteras i sådana fall inom ramen för befintlig budget.

Konsekvenser för barn

Från och med den 1 januari 2020 utgör barnkonventionen svensk lag, vilket också innebär ökat fokus på barnrätt och vikten av att arbeta utifrån konventionen. Alla 17 målen är viktiga för att stärka barns rättigheter, exempelvis finns mål som syftar till att stärka barns rätt till utbildning, likabehandling, god hälsa, delaktighet och fritidsverksamhet.

Barn och unga är mycket viktiga aktörer som i enlighet med Agenda 2030 behöver göras delaktiga i arbetet med hållbar utveckling, vilket även kan bidra till att bygga upp barns och ungas positiva framtidstro. Nacka kommuns arbetet med att bidra till de globala målen i Agenda 2030 bidrar till bättre förutsättningar för barnens framtid och är således positivt för barnen.

Bilagor

- Bilaga 1. Agenda 2030 - Redovisning av kommunstyrelsens särskilda uppdrag om hur de globala målen i Agenda 2030 kan implementeras i Nacka kommun
- Bilaga 2. Kartläggning av Nackas relation till respektive mål i Agenda 2030
- Bilaga 3. Agenda 2030 i andra kommuner
- Bilaga 4. Nackas hållbarhetsarbete – goda exempel
- Bilaga 5. Nackas nyckeltal för Agenda 2030 i Kolada
- Bilaga 6. Jämförelse av Nackas nyckeltal i Agenda 2030
- Bilaga 7. Behandlade styrdokument med koppling till Agenda 2030

Henrik Ahl
Stabschef
Stadsledningskontorets stab

Anastasja Stengred
Miljösamordnare
Miljöenheten

Helena Svärdh
Internationell samordnare
Stadsledningskontorets stab